

[Carsten Raft.]

være lydhør over for dem, hvis man ikke vil gøre Uret over for store Grupper af Befolkningen, og hvis man ikke vil hindre, standse eller hemme en Udvikling og en Udflytning, som er baade sund og god og til Nytte for Samfundet.

Efter disse mere lokale Betragtninger vil jeg gaa over til at behandle et erhvervsøkonomisk Problem. Vi staar uden Tvivl foran en Epoke, der vil blive præget af et fantastisk og forceret Tempo i Erhvervsudviklingen. Krigsproduktionen har medført 100 pCt.s Udnyttelse af den mest moderne Teknik, Rationaliseringen og Effektiviseringen er ført til Tops, nye Stoffer er opfundet — der kan ikke være Tvivl om, at der vil ske store Ting i Verden i de kommende 25 Aar. Hvordan vi bliver placeret i den Udvikling, og hvilke Foranstaltninger vi skal træffe, skal jeg ikke udtale mig om. Jeg har ikke Forudsætninger for det, og jeg synes i øvrigt, det er saa svært at overse. Men paa eet Omraade staar vi med begge Ben paa Jorden, paa eet Omraade ved vi nøjagtigt, hvad der vil ske. Med fuldkommen Sikkerhed kan vi sige, at uden om Rationaliseringen, Gennemrationaliseringen af den danske Produktion i alle dens forskellige Former kommer vi ikke.

Enkelte Firmaer i dansk Industri er allerede i Gang med det, men i det store og hele er der ingenting sket, og andre Lande er kommet foran — Amerika, Sverige og man troede i og for sig ogsaa England. Vi ser imidlertid, hvor stor og svær Opgaven er, deraf, at da en af vore berømte engelske Gæster for et Par Dage siden udtalte sig til Pressen, sagde han, at efter Arbejderregeringens Dannelse i England var det ikke Rationaliseringen, men Rationaliseringen, der var det store Problem; det var Dagens Opgave, og den beskæftigede alle Kræfter og alle Sind.

Det ærede Medlem Hr. Bundvad, som jeg paa disse Omraader er en Slags Kollega med, har omtalt Rationaliseringen under denne Finanslovdebat. Jeg vil gerne til hans Betragtninger føje det Spørgsmaal: Er der ikke et Initiativ for Staten at tage i denne Sag? Uddannelsen af Rationaliseringseksperter er sat i Gang af et privat Firma og gaar antagelig nu over til Industriraadet. Det hele er i saa god Gænge, at det vilde være urimeligt, om man brød ind udefra nu. Men havde det ikke været rimeligst, om Polyteknisk Lærestalt eller en anden Statsinstitution i sin Tid havde paataget sig denne Opgave?

Propaganda for Rationalisering og Op-

lysning om, hvad den betyder, er egentlig kun kommet fra det private Firma, og nu sætter maaske Industriraadet ind. Staten har en Kortfilm om Rationalisering under Udarbejdelse, men bliver den Film det eneste, man hører fra Staten i denne Sag, som maaske er Liv og Død for dansk Produktion og dens Konkurrencemuligheder?

Saadan som vort Parti ser paa Tingene, ønsker vi den videst mulige Arbejdsfrihed for Erhvervene, men hvis Staten ved sit Indgreb kan virke inspirerende, samlende og fremmende, støttende, igangsættende eller være med til at løse Opgaver, som er rigeligt store og svære for de private Firmaer og Erhvervsorganisationer, saa skal Staten ikke holde sig tilbage, og jeg tror, der er mange Omraader, hvor det er nødvendigt. Det er jo nemlig saadan, at Rationaliseringsproblemet er et vanskeligt og ømtaalt Problem. Rigtigt gennemført er Rationalisering et Tryllemiddel. Den skal medføre stigende Produktion, faldende Varepriser, synkende Arbejdstid, højere Lønninger og højere Indtægter for Driftsherrene. Men der er en vis Frygt i Arbejderkrede for, at det mest bliver det sidste. Der er Uvilje mod Stopuret, der er Angst for Arbejdsløshed og overdreven Mekanisering. Derfor er der Brug for et samlende Initiativ i Sagen. I Finland er der nedsat et Rationaliseringsraad under Finansministeriet med Repræsentanter for Erhvervene, og gennem forskellige Underudvalg tager det sig af Rationaliseringen i de forskellige Erhverv. Det er maaske for centraliseret og autoritativt for os, men Spørgsmaalet er altsaa: Hvilket Initiativ har Staten at tage paa dette Omraade?

Og er der ikke Grund for Staten til at vise Vej ved at tage fat paa sine egne Virksomheder? I Sverige er der oprettet et Organisationsnæmnd, som er et særligt Departement. Det tog sig først af Forsvaret, fordi det interesserede man sig mest for dengang derovre. Men nu gaar man løs paa Jernbanevæsen, Postvæsen, Toldvæsen o. s. v. Det vilde være mærkeligt, om der ikke var Brug for lignende Foranstaltninger her i Danmark. En af vore fineste Rationaliseringseksperter var nede at hente en Gavepakke fra Sverige forleden Dag. Han opholdt sig en Time dernede. Han vandrede fra Kontor til Kontor, tre Gange udfyldte han Formularer, tre Gange betalte han forskellige Beløb, hans Pakke blev pakket op og pakket i, og Fingrene kløede paa ham for at faa Lov til at anlægge en rationel Indretning af det Kontor.

Nu har vi siden i Sommer siddet og be-